

IT-TIELET SENA STUDJI SOĊJALI (Option) HIN: Siegħa u Nofs

Isem: _____ **Klassi:** _____

Din il-karta tal-eżami fiha HAMES taqsimiet (A, B, Ċ, D u E). L-istudenti huma mitluba jwieġbu t-taqsimiet kollha u jaqraw sew l-istruzzjonijiet għal kull taqsima. L-istudenti għandhom jiktbu t-tweġibiet tat-Taqsimiet Ċ, D u E fuq karta separata.

Taqsima A

Imla l-vojt b'dan il-kliem:

ir-reklam	l-identità	sahħa	l-Ewwel Dinja	valuri
komunikazzjoni	normi	soċjetà	gvern	primarju

- _____ hija dik il-miġemgħa ta' individwi li huma mmexxija minn liġijiet u dmirijiet.
- Is-soċjetà nbidlet bis-shiħ hekk kif ġew żviluppati mezz i godda ta' _____ bħar-radju, it-televiżjoni, il-vidjow u l-internet.
- _____ Maltija hija magħmula minn storja, religjon u kultura.
- Il-bdiewa u s-sajjieda nsibuhom fis-settur _____.
- Meta jitla' partit fil-_____ ikollu d-dmir li jwettaq dawk il-liġijiet li wiegħed lill-poplu.
- Il-WHO qiegħda taħdem kontinwament biex tgħolli l-livell ta' _____ fil-pajjiżi kollha tad-dinja.
- _____ huwa dak li jiġbed l-attenzjoni b'avviż pubbliku bil-ghan li jinbiegħ prodott jew servizz.
- _____ tikkonsisti fl-aktar pajjiżi industrijalizzati, u għalhekk l-aktar żviluppati.
- _____ huma prinċipji li jiggwidawna fit-tajjeb u fil-ħażin fil-ħajja.
- Regoli ta' mġiba li kull persuna mistennija ssegwi mis-soċjetà jissejħu _____.

(1 x 10 = 10 marki)

Taqsim B

(i) Wieġeb dawn il-mistoqsijiet KOLLHA billi tagħmel sing taht it-tweġiba t-tajba:

1. Il-komunità tiffunzjona tajjeb

- a) meta kulhadd jgħin lil xulxin
- b) meta naħsbu għal rasna
- ċ) meta ċ-ċittadin ma jagħtix kas tal-valuri.

2. Pajjiżi tat-Tielet Dinja huma

- a) pajjiżi b'popolazzjoni żgħira
- b) fqar
- ċ) sinjuri.

3. Il-hin hieles huwa tajjeb ghax nużawh biex

- a) ma nagħmlu xejn
- b) niżviluppaw xi talent
- ċ) nitilfu l-hin.

4. Ġustizzja soċjali tfisser li

- a) tiegħu dak li haqqek
- b) tkun dipendenti fuq haddiehor
- ċ) ma tiegħu xejn.

5. Ix-xogħol volontarju huwa

- a) xogħol bi hlas
- b) xogħol bla hlas
- ċ) divertiment.

6. F'soċjetà demokratika, il-gvern ċentrali huwa grupp

- a) li jamministra bla ma jikkonsulta lil hadd
- b) li jamministra lill-pajjiż fejn jidhlu deċiżjonijiet tal-Istat
- ċ) li jieħu deċiżjonijiet fuq bażi lokali.

7. Demokrazija hija

- a) fejn hemm gvern li jikkontrolla kollox
- b) fejn wiehed jagħmel li jrid
- ċ) fejn titħaddan il-libertà tal-għażla, tal-kelma, tal-vot u tal-moviment.

8. L-identità Maltija turi li ahna

- a) Amerikani
- b) Maltin
- c) Franciżi.

9. Liema minn dawn hija kooperattiva?

- a) numru ta' bdiewa u sajjieda
- b) xirka fejn daww li jaħdmu huma wkoll sidien
- c) grupp ta' impjegati li jikkooperaw flimkien fix-xogħol.

10. Min huwa l-kummerċjant?

- a) persuna li tuża oġġetti u servizzi
- b) metodu kif isir il-prodott
- c) persuna li tipprovdi prodott jew servizz.

(1 x 10 = 10 marki)**(ii) Wieġeb dawn il-mistoqsijiet KOLLHA billi tagħmel sing taht Veru jew Falz:**

1. Propaganda tfisser tixrid ta' informazzjoni u taġħrif permezz ta' kitba jew diskors fil-media.	Veru/Falz
2. Gvern totalitarju hija tmexxija fejn kulhadd jagħmel li jrid.	Veru/Falz
3. Is-servizzi tas-saħħa pubbliċi huma bi ħlas.	Veru/Falz
4. Iċ-ċittadin għandu drittijiet biss xi jgawdi.	Veru/Falz
5. Ir-reklami jsiru sabiex niehdu gost narawhom.	Veru/Falz
6. L-etika tax-xogħol tfisser li jkollok imġiba korretta fuq il-post tax-xogħol.	Veru/Falz
7. Soċjetà konsumerista hija dik is-soċjetà li tixtri mingħajr rażan.	Veru/Falz
8. L-isptar Mater Dei jinstab f'Għawdex.	Veru/Falz
9. L-industrija tat-tessuti hija l-industrija tad-drappijiet u l-hwejjeg.	Veru/Falz
10. L-eżerċizzju huwa importanti għalina għax nahlu l-hin.	Veru/Falz

(1 x 10 = 10 marki)**Taqsimi Ċ****Wieġeb dawn il-mistoqsijiet KOLLHA:**

- 1. X'inhu partit politiku? (4)
- 2. X'tifhem bil-kelma **pluralizmu tal-mezzi ta' komunikazzjoni**? (4)
- 3. Min huwa r-refuġjat? Xi drittijiet għandhom ir-refuġjati meta jissetiljaw f'pajjiż iehor? Spjega billi tagħti **ŻEWĠ** eżempji. (2,1,1)
- 4. Xi tkun it-**Taqsimi tal-Kura Preventiva**? Agħti **ŻEWĠ** eżempji ta' xogħol li twettaq din it-taqsimi. (2,1,1)
- 5. Fisser x'inhu l-Kostituzzjoni. Kemm fiha kapitli l-Kostituzzjoni ta' Malta? Liema kapitlu jikkoncerna id-Drittijiet tal-Bniedem? (2,1,1)

20 marka

Taqsim D

Aqra sew din is-silta u wara wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA dwarha.

L-ekonomija hija dik l-attività li tipproduċi l-gid tal-pajjiż. Dan jiddependi ħafna mill-pjan politiku (policy) tal-gvern ta' kif jitqassam il-gid u kif iċ-ċittadini, bħala konsumaturi, igawdu prodotti u servizzi ta' kwalità tajba. Generalment, il-gvern ifassal dan il-pjan politiku bil-kollaborazzjoni tat-trade unions u tal-għaqdiet ta' min iħaddem. Dawn it-tliet imsieħba soċjali jippruvaw jaħdmu flimkien bi ftehim ma' xulxin. Il-gvernijiet jistgħu jaddottaw politika ekonomika differenti skont il-ħtiġijiet soċjali u politiċi tal-mument fil-pajjiż tagħhom.

(Addattat min-Noti dwar is-sillabu tal-Istudji Soċjali)

1. Fisser x'inhom ekonomija. Semmi **TLIET** setturi tal-ekonomija ta' pajjiż. (2,1,1,1)
2. Min huma l-imsieħba soċjali? Kif jirnexxilhom l-imsieħba soċjali jaħdmu bi ftehim ma' xulxin? (3,2)
3. Xi rwol għandhom l-imsieħba soċjali fid-dinja tax-xogħol? Spjega billi tagħti **ŻEWĠ** eżempji. (3,1,1)
4. Fisser x'inhom *trade union* u agħti **TLIET** eżempji. (2,1,1,1)
- 5a) X'miżuri generalment jieħdu l-gvernijiet biex jiżguraw li hadd ma jithalla barra fit-tqassim tal-gid? (3)
- b) Semmi **ŻEWĠ** servizzi li jingħataw mill-gvern. (1,1)

25 marka

Taqsim E

Aghzel WIEHED minn dawn li ġejjin u iktib madwar 200-250 kelma dwaru.

1. L-għaqdiet volontarji jipprovdu servizzi soċjali li iċ-ċittadini tal-pajjiż. Aghzel **TNEJN** minn dawn u ddiskutihom fid-dettall.
2. Il-mass media għandhom erba' funzjonijiet ewlenin. Semmihom u ddiskutihom fit-tul.
3. Iddiskuti kif il-barranin qed jinfluwenzaw lill-Maltin fil-ħajja tagħhom ta' kuljum.

25 marka